

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 11Co/167/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7817210674
Dátum vydania rozhodnutia: 04. 06. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jarmila Maximová
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2019:7817210674.1

Uznesenie

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jarmily Maximovej a sudcov JUDr. Martina Kolesára a JUDr. Zuzany Matyiovej v spore žalobcu: Intrum Slovakia s.r.o., so sídlom Mýtňa 48, Bratislava, IČO: 35 831 154, zastúpený JUDr. Jánom Šoltésom, advokátom, so sídlom Mýtňa 48, Bratislava, proti žalovanej: Q. Q., nar. X.X.XXXX, bytom Q. XXXX/XX, I., o zaplatenie 2.021,09 Eur s príslušenstvom, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Rožňava zo 16. novembra 2018, č. k. 12Csp/226/2017-163

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok v napadnutom zamietavom výroku a vo výroku o trovách konania a v rozsahu zrušenia vracia vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Rožňava (ďalej tiež len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) napadnutým rozsudkom uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 1.266,77 Eur s úrokmi z omeškania vo výške 5,05 % ročne od 3.3.2015 do zaplatenia (I), v prevyšujúcej časti žalobu zamietol (II) a priznal žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 26 % (III).

2. Súd prvej inštancie tak rozhodol o žalobe, ktorou sa žalobca domáhal uloženia povinnosti žalovanej zaplatiť mu úverovú pohľadávku v sume 2.021,09 Eur s úrokmi z omeškania vo výške 5,05 % ročne od 3.3.2015 do zaplatenia. Uplatnená pohľadávka v istine podľa jej skutkového vymedzenia v žalobe vznikla zo Zmluvy o poskytnutí najľahšej pôžičky č. 6158448 zo dňa 26.9.2013 (ďalej tiež len „úverová zmluva“), uzavretej medzi spoločnosťou Consumer Finance Holding, a.s. (ďalej tiež len „CFH“) ako veriteľom a žalovanou v hmotnoprávnom postavení dlžníka, na základe ktorej CFH poskytol žalovanej peňažné prostriedky v sume 2.000,- Eur, ktoré sa zaviazala vrátiť spolu s dohodnutými úrokmi vo výške 32 % ročne, pri ročnej percentuálnej miere nákladov (RPMN) 32 % v 72 mesačných splátkach po 57,72 Eur. Žalovaná podľa tvrdenia žalobcu prestala svoje záväzky z úverovej zmluvy podľa dohodnutých podmienok splácať a omeškaný záväzok nespĺnila ani na základe dodatočnej písomnej výzvy veriteľa. Za tohto stavu CFH listom zo dňa 25.2.2015 uplatnil právo na okamžité zosplatnenie celého úverového záväzku. Žalobca nadobudol úverovú pohľadávku v priebehu konania na základe Zmluvy o postúpení pohľadávok zo dňa 30.6.2017 od právneho nástupcu CFH - Všeobecnej úverovej banky, a.s.

3. Prvoinštančný súd v napadnutom rozsudku bez zvyšku vyšiel z takto žalobcom tvrdeného skutkového stavu; navyše tiež zistil, že podľa dohody v úverovej zmluve mala žalovaná zaplatiť za poskytnutie peňazí úroky vo výške 32 % ročne s tým, že ďalšie náklady už s úverom neboli spojené. Podľa zistenia prvoinštančného súdu žalovaná na úver zaplatila sumu 733,23 Eur, pričom ostatnú časť svojho úverového záväzku už nespĺnila.

4. Súd prvej inštancie na takto zistený skutkový stav aplikoval ust. § 3 ods. 1, § 39 a § 52 ods. 1 až 4 zák. č. 40/1964 Zb., Občiansky zákonník, v znení neskorších zmien a doplnkov, 9 ods. 2 zák. č. 129/2010 Z. z., o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene

a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších zmien a doplnkov a § 1 ods. 1 a § 3 ods. 1 a 3 zák. č. 250/2007 Z. z., o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov, v znení neskorších zmien a doplnkov, právne posúdil vzťah strán ako záväzkový zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere a na podklade záveru, že úverová zmluva je v časti upravujúcej úroky neplatná podľa ust. § 39 Občianskeho zákonníka, uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi na splnenie úverového záväzku len sumu zodpovedajúcu skutočne jej poskytnutým peniazom 2.000,- Eur, zníženú o sumu 733,23 Eur, ktorú na úver dobrovoľne plnila a vo zvyšku žalobu zamietol. Súd prvej inštancie odôvodnil záver o neplatnosti dojednania strán o úroku myšlienkovou konštrukciou, založenou na porovnaní, že v čase uzavretia úverovej zmluvy bola priemerná úroková miera pri spotrebiteľských úveroch poskytnutých obchodnými bankami na obdobie nad 5 rokov 14,27 % , V úverovej zmluve dohodnutý úrok vo výške 32 % podľa názoru súdu prvej inštancie podstatne presiahol tento úrokový priemer a preto je v rozpore s dobrými mravmi. Za omeškanie žalovanej so zaplatením sumy 1.266,77 Eur súd prvej inštancie priznal žalobcovi tiež úroky z omeškania s použitím ust. § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka vo výške vyplývajúcej z ust. § 3 ods. 1 nar. vlády SR č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka, v znení neskorších zmien a doplnkov. Rozhodnutie o trovách konania súd prvej inštancie odôvodnil s poukazom na ust. § 255 ods. 2 C.s.p. čiastočným úspechom oboch procesných strán s prevahou na strane žalobcu (v percentuálnom vyjadrení predstavoval procesný úspech žalobcu 63 % a žalovanej 37 %).

5. Proti zamietavému výroku (II) napadnutého rozsudku podal žalobca v zákonnej lehote odvolanie s návrhom, aby ho odvolací súd v tejto časti, a tiež i v závislom výroku o trovách konania, zmenil tak, že žalobe vyhovie v celom rozsahu a prizná žalobcovi nárok na plnú náhradu trov konania pred súdom prvej inštancie. V odvolaní žalobca vytkol napadnutému rozsudku výlučne nesprávnosť spôsobu právneho posúdenia otázky platnosti/neplatnosti dojednania strán o výške úroku v úverovej zmluve. Nesúhlasil so záverom súdu prvej inštancie, že úrok vo výške 32 % ročne podstatne prevyšuje odplatu obvykle požadovanú na finančnom trhu za spotrebiteľské úvery v obdobných prípadoch a vo svojej argumentácii upriamil pozornosť predovšetkým na nevyhnutnosť posudzovať výšku úroku v kontexte aj ostatných úverových nákladov, spadajúcich pod pojem odplaty za spotrebiteľský úver v zmysle ust. § 53 ods. 6 Občianskeho zákonníka v znení účinnom do 31.5.2014. Celkové náklady úveru vo výške 32 %, premietnuté v údají o RPMN, podľa odvolacej argumentácie žalobcu, neprevyšujú dvojnásobok priemernej hodnoty RPMN na trhu, ktorá podľa zverejnených štatistických údajov činila 18,84 %. Žalobca v tejto súvislosti vyzdvihol potrebu pri interpretácii tejto normy mať na zreteli tiež precizovanie nákladového stropu tak, ako bolo do právneho poriadku s účinnosťou od 1.9.2014 zavedené zmenou uvedeného zákonného ustanovenia a úpravou vo vykonávacom predpise k nemu. Upriamil v tejto súvislosti pozornosť i na to, že v zmysle ust. § 1a ods. 1 nar. vl. č. 87/1995 Z. z. v znení neskorších zmien a doplnkov odplata pri poskytnutí peňažných prostriedkov spotrebiteľovi nesmie prevýšiť dvojnásobok priemernej ročnej percentuálnej miery nákladov podľa § 1 ods. 4 pri obdobnom úvere alebo pôžičke ročne. Svojimi odvolacími námietkami, poukazujúcimi na nesprávnosť právneho posúdenia veci, žalobca uplatnil odvolací dôvod podľa ust. § 365 ods. 1 písm. h) C.s.p.

6. Žalovaná vo vyjadrení k odvolaniu len vo všeobecnej rovine vyjadrila nesúhlas s odvolacími námietkami žalobcu.

7. Vyhovujúci výrok rozsudku (I), nakoľko nebol odvolaním napadnutý a nadobudol právoplatnosť (§ 227 ods. 1 C.s.p a ust. § 367 ods. 1 a contrario C.s.p.), nebol v odvolacom konaní preskúmaný.

8. Krajský súd v Košiciach ako súd odvolací (§ 34 C.s.p.) prejednal odvolanie žalobcu ako podané včas (§ 362 C.s.p.), oprávnenou osobou (§§ 359 až 361 C.s.p.), proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné (§§ 355 až 358 C.s.p.), bez nariadenia pojednávania v zmysle ust. § 385 ods. 1 a contrario C.s.p., v rozsahu vyplývajúcom z ust. § 379 C.s.p., z hľadiska odvolaním uplatneného odvolacieho dôvodu podľa ust. § 365 ods. 1 písm. h) C.s.p. a s prihliadnutím na vady, ktoré sa týkajú procesných podmienok konania v zmysle ust. § 380 ods. 2 C.s.p a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu je dôvodné.

9. Žalobca svojimi odvolacími námietkami v intenciách uplatneného odvolacieho dôvodu podľa ust. § 365 ods. 1 písm. h) C.s.p. nastolil predmetom odvolacieho prieskumu správnosť právneho posúdenia súdom prvej inštancie otázky platnosti dohody strán v úverovej zmluve o výške úroku. Vo všeobecnosti právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej aplikáciou konkrétnej právnej normy na zistený skutkový stav vyvodzuje zo skutkových zistení aké práva a povinnosti majú subjekty konania podľa hmotného

práva. Nesprávnym právnym posúdením je potom potrebné rozumieť omyl v tomto postupe a teda nesprávnosť pri aplikácii práva na skutkové zistenia. O mylnú aplikáciu právnych predpisov ide, ak súd neaplikoval právnu normu vôbec, alebo ak použil iný právny predpis, než ktorý mal správne použiť, alebo ak aj aplikoval správny predpis, ktorý tiež správne interpretoval, avšak právnu normu nesprávne na zistený skutkový stav aplikoval, teda v skutkových okolnostiach z právnej normy vodil nesprávne závery o právach a povinnostiach strán.

10. Súd prvej inštancie vystaval záver o neplatnosti dojednania strán o úroku v úverovej zmluve vo výške 32 % výlučne na zistení, že podľa zverejnených štatistických údajov predstavovala v rozhodnom čase (v čase uzavretia úverovej zmluvy) priemerná úroková sadzba pri úveroch poskytovaných obchodnými bankami 14,27 % a na bližšie nevysvetlenej úvahe, že táto disproporcía predstavuje podstatné prevýšenie oproti obvykle uplatňovaným bankovým úrokom, a preto odporuje dobrým mravom. Tomuto spôsobu právneho posúdenia veci súdom prvej inštancie je potrebné predovšetkým vytknúť, že v ňom ešte pred konfrontovaním s dobrými mravmi, ktoré nepredstavuje alternatívu zákonnosti, ale vždy len krajný spôsob právneho posúdenia veci, pokiaľ zákonná úprava inak nevytvára priestor pre účinnú ochranu ohrozených alebo porušených práv, prednostne neaplikoval ust. § 53 ods. 6 Občianskeho zákonníka, v znení účinnom v čase uzavretia úverovej zmluvy, ktoré v spotrebiteľských vzťahoch limitovalo výšku odplaty za poskytnutie peňažných prostriedkov zákazom podstatného prevýšenia odplaty obvykle požadovanej na finančnom trhu a stanovovalo, hoc len demonštratívne, tiež kritéria pre posudzovanie obdobnosti prípadov - finančnú situáciu spotrebiteľa, spôsob a mieru zabezpečenia jeho záväzku, objem poskytnutých peňažných prostriedkov a lehotu splatnosti. Súd prvej inštancie v dôsledku tejto nesprávnosti svoj záver o značnom prevýšení priemernej úrokovej miery náležite nevysvetlil vo svetle zákonných kritérií pre posudzovanie primeranosti odplaty za spotrebiteľské úvery. Pri určení hranice podstatného prevýšenia odplaty obvykle požadovanej na finančnom trhu v zmysle ust. § 53 ods. 6 Občianskeho zákonníka v znení účinnom v čase uzavretia úverovej zmluvy, nemožno podľa úvahy odvolacieho súdu ponechať stranou ani skutočnosť, že s účinnosťou od 1.9.2014 je na základe odkazu v novelizovanom ust. § 53 ods. 6 Občianskeho zákonníka najvyššia prípustná výška odplaty už konkrétne ustanovená vykonávacím predpisom. V tomto smere sa odvolací súd bez výhrad stotožňuje s argumentáciou odvolateľa, že hoc túto novú úpravu, exaktne určujúcu nákladový strop, nemožno na posudzovaný prípad aplikovať, treba ju však mať pri interpretácii na vec sa vzťahujúcej normy bezpochyby na zreteli. Podľa názoru odvolacieho súdu totiž i v takomto precizovaní skoršej menej konkrétnej úpravy treba v širších súvislostiach vidieť kontúry vôle zákonodarcu pri tvorbe normy, zmysel a význam ktorej sa v procese jej interpretácie hľadá, treba v ňom vidieť tiež spätnú väzbu k odbornej diskusii a k nejednotnému uplatňovaniu v praxi, ktoré takáto nejednoznačná úprava vyvolala alebo pripustila a napokon i požiadavka právnej istoty a z nej vyplývajúca potreba konzistentnosti právneho posúdenia rovnakých právnych situácií rozumne a spravodlivo predpokladajú, že výklad bude rozdielne úpravy skôr zblížovať, ako významový rozdiel v legislatívnom vyjadrení medzi nimi prehlbovať. Odvolaciemu súdu sa v tejto súvislosti žiada pre objektivnosť dodať, že rovnaký spôsob určovania nákladového stropu v prípade spotrebiteľských úverov bol v našom právnom poriadku výslovne upravený už v čase od 1.7.2008 do 11.6.2010 v § 1 vládneho nariadenia č. 238/2001 Z. z. v nadväznosti na ust. § 3 ods. 10 zák. č. 258/2001 Z. z. Po zavedení novej úpravy spotrebiteľských úverov zák. č. 129/2010 Z. z. zákonodarca od tejto konštrukcie exaktne vyjadreného nákladového stropu upustil a zaviedol aj na vec sa vzťahujúci len všeobecne formulovaný limit odplaty, odvíjajúci sa od výšky odplaty obvykle požadovanej na finančnom trhu, ktorý vzhľadom na spôsob zákonného vymedzenia v praxi viedol k výkladovým problémom. V súčasnosti platnou úpravou, opäť vystavanou na presne stanovenom nákladovom strope sa teda zákonodarca vrátil k v praxi osvedčenému modelu, ktorý výšku úverového zaťaženia spotrebiteľa v prípade štandardného spotrebiteľského úveru limituje cez rozsah úverových nákladov dvojnásobkom RPMN. Z toho exkurzu vývoja právnej regulácie vyplýva, že nielen v súčasnosti platná právna úprava, ale aj právna tradícia, dá sa povedať už od 1.1.2008 (až na obdobie od 1.6.2014 do 1.9.2014, v ktorom bola v zmysle ust. § 10d nar. vlády č. 87/1995 Z. z. celkom výnimočne čo do obdobia i dôvodov, zavedená regulácia úverového zaťaženia cez úrokový limit odvíjajúci sa od bankového priemeru) opodstatňuje v interpretácii rozhodujúcej právnej úpravy zohľadniť, že miera únosnosti úverového zaťaženia spotrebiteľa je a bola v našom právnom poriadku koncepčne založená na porovnaní „odplaty“ za poskytnutie peňažných prostriedkov v ponímaní úverových nákladov, čo zároveň opodstatňuje záver, že etalónom pre posúdenie ich primeranosti by mali byť obvyklé úverové náklady, a teda v ročnom vyjadrení štatisticky vykazovaný priemer RPMN, a nielen úroky bez ďalších úverových nákladov, ktoré sú i tak v dôsledku predovšetkým kreatívnych produktov nebankových finančných subjektov často len skrytým prostriedkom ďalšieho úverového zaťaženia dlžníka.

11. Podľa ust. § 53 ods. 6 Občianskeho zákonníka, v znení neskorších zmien a doplnkov, ak predmetom spotrebiteľskej zmluvy je poskytnutie peňažných prostriedkov, nesmie odplata prevyšovať najvyššiu prípustnú odplatu, ktorú možno od spotrebiteľa pri poskytnutí peňažných prostriedkov požadovať. Odplatu, podrobnosti o stanovení odplaty, kritériách jej stanovenia a najvyššiu prípustnú výšku odplaty ustanovuje vykonávací predpis.

12. Podľa ust. § 1 ods. 1 veta prvá nar. vl. č. 87/1995 Z. z. v znení neskorších zmien a doplnkov, odplatu pri poskytnutí peňažných prostriedkov spotrebiteľovi tvoria úrok, poplatky a akékoľvek iné odplatné plnenia alebo iné náklady, ktoré sú dohodnuté pri podpise spotrebiteľskej zmluvy a ktoré sú spojené s poskytnutím peňažných prostriedkov alebo vyžadované pri poskytnutí peňažných prostriedkov.

13. Podľa ust. § 1a ods. 1 nar. vl. č. 87/1995 Z. z. v znení neskorších zmien a doplnkov, ak odseky 2 a 3 neustanovujú inak, odplata pri poskytnutí peňažných prostriedkov spotrebiteľovi nesmie prevýšiť dvojnásobok priemernej ročnej percentuálnej miery nákladov podľa § 1 ods. 4 pri obdobnom úvere alebo pôžičke ročne. Na účely tohto nariadenia vlády sa obdobným úverom alebo pôžičkou rozumie obdobný produkt, ktorý je svojou povahou najbližší forme poskytnutia peňažných prostriedkov spotrebiteľovi podľa predchádzajúcej vety.

14. Priemerná ročná percentuálna miera nákladov pri obdobnom úvere alebo pôžičke, tak ako ju zistil aj súd prvej inštancie, v danom prípade predstavuje 18,84 %. V prípade aplikovateľnosti citovanej právnej úpravy na posudzovaný prípad zákonný limit úroku by zodpovedal dvojnásobku tejto štatistickej hodnoty a činil by 37,68 %. Už len z toho je evidentné, že predstava súdu prvej inštancie o amorálnosti úroku vo výške 32 % ročne za situácie, keď iné poplatky s úverom neboli spojené a úverová zaťaženosť žalovanej neprevyšuje pomyselný nákladový strop v ponímaní samotného zákonodarcu, sama o sebe nemôže obstať.

15. Súd prvej inštancie vedený nesprávnymi právnymi úvahami pri posudzovaní platnosti dohody strán o úroku v úverovej zmluve, neposúdil jej platnosť v spektre rozhodujúcich zákonných kritérií, a preto neustálil skutkový stav v rozsahu potrebnom pre záver o dôvodnosti tejto časti uplatneného nároku. Nakoľko tento nedostatok, vzhľadom na povahu a rozsah jeho procesných dôsledkov, nebolo možné efektívne napraviť v odvolacom konaní, došlo tým k naplneniu dôvodu, pre ktorý odvolaciemu súdu z pohľadu ust. § 389 ods. 1 písm. c) C.s.p. neostávalo iné, ako rozhodnutie súdu prvej inštancie v zamietavom výroku a tiež v závislom výroku o trovách konania (§ 396 ods. 3 C.s.p.), zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

16. V ďalšom konaní bude úlohou súdu prvej inštancie zabezpečiť si dostatočný skutkový podklad pre posúdenie dôvodnosti ostávajúcej časti predmetu konania (úrokov a prípadných sankčných plnení, pokiaľ sú zahrnuté pod napadnutým rozsudkom nepriznaný nárok). K tomu v intenciách v tomto uznesení vytknutých nesprávností vyvodí zodpovedajúce skutkové zistenia z už vykonaných dôkazov, eventuálne umožní stranám uplatniť i ďalšie prostriedky procesného útoku a procesnej obrany a po prípadnom doplnení dokazovania, či už dôkazmi, ktoré strany navrhli alebo ešte navrhnu v nastávajúcom priebehu konania, alebo ktoré sú pre rozhodnutie vo veci nevyhnutné a ich vykonanie je možné aj bez iniciatívy spotrebiteľa s použitím ust. § 295 C.s.p., súd prvej inštancie vo veci opätovne rozhodne. V novom rozhodnutí prvoinštančný súd vezme do úvahy len tie skutočnosti, ktoré vyšli (vyjdú) v konaní najavo (Čl. 11 ods. 4 C.s.p.) procesne správnym postupom, pričom vo svojich úvahách pri právnom posudzovaní veci vyjde z názoru odvolacieho súdu (§391 ods. 2 C.s.p.), tak ako ho vyjadril v tomto uznesení. Nové rozhodnutie súd prvej inštancie náležite odôvodní tak, aby sa dôsledne a presvedčivo vysporiadal so všetkými skutkovo a právne relevantnými otázkami riešenými v konaní a argumentmi sporových strán a zároveň, aby odôvodnenie nielen formálne spĺňalo náležitosti požadované ust. § 220 ods. 2 C.s.p., ale aby i materiálne zodpovedalo kritériám spravodlivého odôvodnenia.

17. V novom rozhodnutí vo veci rozhodne súd prvej inštancie tiež o všetkých trovách konania, vrátane trov konania odvolacieho (§ 396 ods. 3 C.s.p.).

18. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Košiciach pomerom hlasov 3:0 (§ 393 ods. 2 C.s.p.).

Poučenie:

Proti uzneseniu odvolacieho súdu odvolanie nie je prípustné (§ 355 C.s.p.).

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.). Táto povinnosť neplatí, ak je a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.